

ECN 122 – Introduksjon til makroøkonomi II

Mandag 18. mai 2020, kl 14-18 (4 timer)

Dette er oppgavene for del 2+3

Verktøy: **Alle, men forutsetter individuell besvarelse uten hjelp fra andre**

Fagansvarlig: Eirik Romstad. Tekniske problemer på eksamen meldes IT (tlf. 6723 0555)

Ekstern kontrollør av oppgaveteksten: Bjarne Ytterhus, Handelshøyskolen BI

Les følgende instruksjoner nøye:

- Eksamen har tre hoveddeler (maks poeng og anbefalt tid): (1): 30 fleirvalgsspørsmål (45 poeng, 80 minutt), (2) fem grafiske analyser (15 poeng, 45 minutt), og (3) fem kortere spørsmål (40 poeng, 110 minutt). **Totalt antall poeng er 100. Sett av nok tid på slutten for å laste opp PDF til WiseFlow.**
- For hvert spørsmål skriv teksten rett inn i svararket (i Word-fila dere finner på WiseFlow sammen med denne oppgaveteksten i PDF). Viss du ikke kan svare på et spørsmål, la spørsmålet stå ubesvart. **Du skal ikke slette spørsmål du ikke har svart på.**
- For å svare på enkelte spørsmål må du kanskje tegne en figur. Den kan du tegne for hand, ta et bilde med mobilen din, og så lime inn på rett sted i dokumentet, ELLER du kan bruke et tegneprogram på PCen din og lime figuren inn. Korte kommentarer til figuren kan skrives inn med håndskrift på bildet av figuren. Meir utførlige kommentarer til figuren – skriv inn med PC på rett sted.
- Noen farger gjengis dårlig på bilder. Bruk derfor helst svart eller blå penn for figuren, og trenger du ei ekstra farge, bruk rød. Ikke bruk grønn for det er ei farge som vises dårlig på bilder.
- Merk alle akser og alle linjer/felt i grafene.

Sett av tid til å konvertere dokumentet ditt til PDF før du laster opp i WiseFlow.

DEL 2: GRAFISK ANALYSE (15 POENG)

Det er fem oppgaver i denne delen. Hvert delspørsmål er verdt 1 poeng. **Husk å merke aksene tydelig.** For delspørsmål (b) og (c), marker det som skjer med bokstav for delspørsmålet (B og C) i grafen du tegner og limer inn på rett plass. Skriv evt. verbal tilleggsanalyse på PC.

2-1. Arbeidsmarkeder

- (a) Tegn en figur som beskriver et arbeidsmarked med tilnærma full sysselsetting. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta.

Svar: her

- (b) Vis grafisk hva skjer i dette arbeidsmarkedet på kort sikt når etterspørselen etter arbeidskraft auker? Kommenter kort effekten verbalt.

Svar: her

- (c) Under hvilke forhold finner vi slike arbeidsmarked, og hvorfor?

Svar: her

2-2. Pengemarkedet under en lågkonjunktur

- (a) Tegn en figur som beskriver et vanlig pengemarked. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta.

Svar: her

- (b) Vis effekten grafisk i dette pengemarkedet av en plutselig og uventa lågkonjunktur når bankene er trege med å sette ned renta. Forklar effekten kort.

Svar: her

- (c) Hva bør sentralbanken gjøre når bankene er trege med å sette ned rentene? Grunngi svaret ditt kort.

Svar: her

2-3. Kapitalmarkeder under en høgkonjunktur

- (a) Tegn en figur som beskriver et standard kapitalmarked. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta $\{r^*, K^*\}$ og forklar hva K^* uttrykker.

Svar: her

- (b) Vis effekten grafisk i dette kapitalmarkedet av en høgkonjunktur. Forklar kort hva som skjer.

Svar: her

- (c) Styresmaktene er bekymra for at høgkonjunktura skaper *for mye press* i økonomien. Hva meiner vi med *press* i denne situasjonen? Hvilke tiltak kan styresmaktene sette i verk? Viss du nemner fleire tiltak, hvilket tiltak anbefaler du og hvorfor?

Svar: her

2-4. Valutamarkeder og styringsrenta

- (a) Tegn en figur som beskriver et standard valutamarked med markedsbestemt (flytende) valutakurs. Sett navn på aksene og kurvene. Marker markedslikevekta.

Svar: her

- (b) Sentralbanken har valgt å auke styringsrenta. Hvordan påvirker det valutamarkedet? Illustrer grafisk og forklar figuren din.

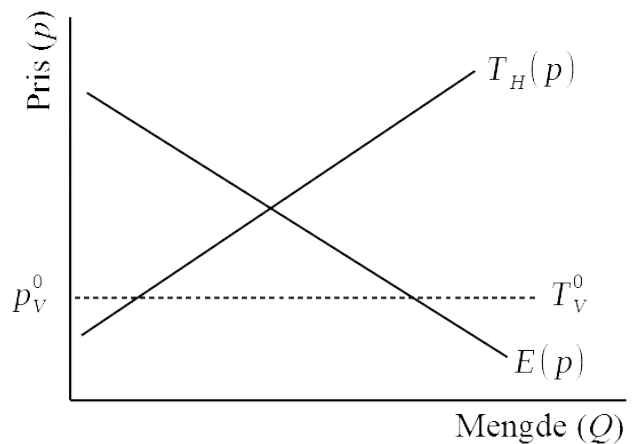
Svar: her

- (c) Under hvilke forhold vil det være aktuelt å auke styringsrenta og hvor forenlig er effekten av verdien på egen valuta i forhold til en auke i styringsrenta? Grunngi svaret ditt kort.

Svar: her

2-5. Varemarkeder med import og valuta

- (a) Figuren til høyre beskriver markedene for samla import i Norge der deler av innenlandsk næringsliv konkurrerer med importen. Den internasjonale tilbudskurva i det norske markedet, T_V^0 , er horisontal og lik verdensmarkedsprisen p_V^0 for importvarene. Grafen til høyre illustrerer situasjonen. Marker hvor mye som etterspørres totalt, hvor mye som importeres og hvor mye som produseres innenlandsk. Forklar hvorfor dette resultatet oppstår.

Svar: her

- (b) Illustrer effekten i dette markedet på kort sikt av at verdien av landet sin egen valuta svekkes.

Svar: her.

- (c) Hva skjer med etterspørselen etter andre varer og velferden i (b). Forklar hvorfor? Illustrer gjerne med en graf.

Svar: her

DEL 3: KORTE SPØRSMÅL MED UTREKNINGER, GRAFISK ELLER VERBAL ANALYSE (40 POENG)

Det er fem oppgaver i denne delen. Hver oppgave er verdt 8 poeng (hvert delspørsmål er verdt 4 poeng). Viss du meiner at vesentlige opplysninger mangler eller er utelatt fra oppgaveteksten for å kunne svare på en klar måte, start svaret ditt med å **skrive ned de forutsetningene** du trenger for å gi et klart svar. På noen av oppgavene er det mulig at en enkel figur eller et eksempel kan gjøre det lettere for deg å svare klart.

3-1. Perspektivmeldingene 2013 og 2017 – utfordringer for norsk økonomi på lang sikt

Begge perspektivmeldingene peker på fleire langsiktige utfordringer i norsk økonomi. Hovedutfordringa er kanskje at det blir fleire eldre (> 67 år) i økonomien i forhold til folketallet totalt. Dette auker behovene for høg framtidig verdiskaping i Norge og for en pensjonsreform.

- (a) Pensjonsreformen fra 2011 møter disse utfordringene med bl.a. større vekt på innskuddsbasert permisjon. Det har bidratt til at folk i større grad ser på privat sparing som et tillegg til den vanlige pensjonen. Auka privat sparing innebærer normalt redusert privat forbruk, men det har inntil nylig ikke vært situasjonen. Hva kan årsakene til at boligsparinga ikke har ført til mindre forbruk? Kople gjerne svaret ditt til modeller for sparing og framtidig inntekt.

Svar: her

- (b) Redusert skatt på arbeid er et av mange mulige insentiv for å auke bidraget til BNP fra den arbeidsføre delen av befolkninga. Bruk definisjonen for tilbudsfunksjonen for arbeid når du forklarer insentiveffektene for: (i) Et høyere fribeløp for arbeidsinntekt. (ii) Redusert marginalskatt på arbeid.

Svar: her

3-2. Langsiktig økonomisk vekst i en utviklingsøkonomi

Utviklingsland er kjennetegna ved lågt BNP pr. innbygger. Årsaker til dette er bl.a. låg sysselsetting eller undersysselsetting, og låg kompetanse hos mange i den potensielle arbeidsstyrken.

- (a) Hvordan påvirker låg sysselsetting/undersysselsetting arbeidsmarkedene? Illustrer gjerne med en enkel graf, og pek på de utfordringene dette skaper for å skape økonomisk vekst.

Svar: her

- (b) Hvordan kan eksport bidra til å løyse problemet med låg reallønnsvekst i utviklingsland, og hva er risikoen med en slik «eksportstrategi».

Svar: her

3-3. Den økonomiske situasjonen i Hellas

De siste 10-15 åra har det vært vedvarende lågkonjunktur og liten vekst i den greske innenlandsøkonomien, og arbeidsløysa for folk 18-25 år er fortsatt meget høg.

- (a) Forklar kort hvordan det greske medlemskapet i EURO-sona (valutaen i Hellas er EURO) har bidratt til de økonomiske problema i gresk økonomi.

Svar: her

- (b) De økonomiske hjelpepakkene til Hellas stiller krav til redusert offentlig forbruk og innsparingstiltak. (i) Hvordan har dette påverka utviklinga i gresk økonomi? (ii) Hvilke endringer i hjelpepakkene fra EU kunne ha bidratt til ei meir positiv utvikling?

Svar: her

3-4. Den økonomiske politikken i Norge etter Finanskrisa

Den økonomiske veksten i OECD-området har avtatt de siste 5-6 åra. Norge er at av de landa som utmerker seg med svak vekst. Samtidig har Norge klar å holde arbeidsløysa på et lågt nivå, hovedsaklig under 4 % i den samme perioden.

- (a) Den låge økonomiske veksten i Norge rimer dårlig med låg arbeidsløyse. Forklar kort hvordan dette likevel kan ha skjedd.

Svar: her

- (b) Hvilke virkemiddel er egna til å bidra til auka vekst i norsk økonomi.

Svar: her

3-5. Norsk økonomi under og etter Koronakrisa

De økonomiske tiltaka i den første fasen av Koronakrisa har fokusert på raskt å dempe fallet i kjøpekraft gjennom bruk av det eksisterende NAV-systemet for arbeidsløyse og permitteringer, og etter hvert støtte til utsatte bedrifter.

- (a) Hva er de viktigste ulempene med de tidlige tiltaka for å dempe de umiddelbare effektene av Koronakrisa?

Svar: her

- (b) Fleire har argumentert for at Norge så snart den akutte fasen av Koronakrisa er over, bør starte å omstille norsk økonomi i ei meir miljømessig bærekraftig retning? Drøft dette argumentet kort (maks 1/2 side).

Svar: her

Bjarne Ytterhus (sign.)
ekstern vurdering av oppgaveteksten

Eirik Romstad
fagansvarlig